

Hindamine ning klassi ja kooli lõpetamine

Hindamise alused

- 1) Teadmiste ja oskuste hindamisel lähtutakse õpilasele kohaldatava põhikooli või gümnaasiumi riikliku õppekavaga nõutavatest teadmistest ja oskustest.
- 2) Protsessi hindamisel arvestatakse õpilase taju ja mõtlemisprotsesside eripära, võimeid ja tervise seisundit.
- 3) Õpilase käitumise ja hoolsuse hindamise aluseks on üldinimlikud ja ühiskondlikud väärtused ning Paide Gümnaasiumi kodukorras sätestatud nõuded.
- 4) Individuaalse õppekava rakendamisel sätestatakse erisused individuaalses õppekavas.
- 5) Trimestri/kursuse algul teavitab vastava õppeaine õpetaja õpilasi hindamise põhimõtetest, ajast ja vormist.
- 6) Õpitulemuste omandamist kontrollivate arvestuslike tööde ja kontrolltööde (trimestri/kursuse õpitulemuste omandamist kontrolliv kokkuvõttev töö) aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega. Koolipäevas võib olla ühel klassil üks ja nädalas kolm kontrolltööd.
- 7) Õpitulemusi hinnatakse hinnete, käitumist ja hoolsust hinnangutega.

Hindamise, sh kujundava hindamise eesmärgid

- 1) Toetada õpilase individuaalset arengut, anda tagasisidet õpilase tehtud tööde ja isikliku arengu kohta.
- 2) Innustada õpilast sihikindlalt õppima, toetada õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja nõustada õpilast edasise haridustee valikul.
- 3) Suunata õpilast järgima üldinimlikke ja ühiskondlikke väärtusi ning täitma kooli kodukorra nõudeid.
- 4) Anda kvaliteetset tagasisidet õppeprotsessi hetkeseisust ning sellest tulenevalt vaheeesmärkide püstitamine, selgitada õpilasele, kui kaugel sellest tulenevalt ollakse ning nõustada, kuidas ületada lõhet hetkeseisu ja eesmärgi vahel.
- 5) Õpilase kaasamine õppeprotsessi kavandamisse ja hindamisse, suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel.
- 6) Kaasata õpilane enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.
- 7) Anda õpilasele ja tema vanemale tagasisidet õpilase õppe edukuse kohta.
- 8) Anda alus õpilase järgmise klassi üleviimiseks ning kooli lõpetamise otsuse tegemiseks.

Hindamisest teavitamine

- 1) Hindamise korralduse alused on nähtaval kooli koduleheküljel.
- 2) Õpilase hinded kajastuvad veebipõhiselt e-päevikus, vajadusel väljastab klassijuhataja õpilasele hinnetelete.
- 3) Iga õppeperioodi lõpus väljastab klassijuhataja põhikooliõpilasele klassitunnistuse paber kandjal.
- 4) Gümnaasiumiõpilase kursusehinded kannavad aineõpetajad õpinguraamatusse.

Teadmiste ja oskuste hindamine

- 1) Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õpilase õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja tema õppele püstitatud eesmärkidega.
- 2) Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe kestel kui ka õppeteema lõppedes.
- 3) 1. klassis kasutatakse õpitulemuste hindamisel I poolaastal sõnalist hinnangut. Suulisi hinnanguid saavad õpilased jooksvalt õppeprotsessis, kokkuvõttev kirjalik hinnang antakse I poolaasta lõpul. Alates II poolaastast kasutatakse numbrilist hindamist viie palli süsteemis.
- 4) 2.-12. klassides kasutatakse õpilaste õpitulemuste hindamisel viiepallisüsteemi.
  - ❖ Hindega „5” („väga hea”) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid.
  - ❖ Hindega „4” („hea”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele.
  - ❖ Hindega „3” („rahuldav”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus.
  - ❖ Hindega „2” („puudulik”) hinnatakse õpilast, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus.
  - ❖ Hindega „1” („nõrk”) hinnatakse õpilast, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

Kui õpitulemuste hindamisel kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, hinnatakse õpitulemusi järgmise skaala alusel:

- ❖ „5” („väga hea”) 90-100% võimalikust punktide arvust;

- ❖ „4“ („hea“) 75-89% võimalikust punktide arvust;
- ❖ „3“ („rahuldav“) 50-74% võimalikust punktide arvust;
- ❖ „2“ („puudulik“) 20-49% võimalikust punktide arvust;
- ❖ „1“ („nõrk“) 0-19% võimalikust punktide arvust.

- 5) Lisaks numbrilistele hindetele kasutatakse põhikooli kolmandas kooliastmes ja gümnaasiumis mittediferentseeritud hindamist. Õpitulemuste mittediferentseeritud toimub õppeaine (gümnaasiumiastmes õpilase valikkursused) või nende osade (III kooliaste) arvestamisena, mille puhul on positiivne tulemus „arvestatud“ ning negatiivne tulemus „mittearvestatud“.
- 6) Õpilast, kes õpib individuaalse õppekava järgi, hinnatakse vastavalt individuaalses õppekavas ette nähtud hindamise korrale. Individuaalse õppekava järgi õppiva õpilase tööle tehakse märges „Hinnatud individuaalse õppekava alusel“.
- 7) Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, võib kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hinnata hindega „nõrk“ või „mittearvestatud“ seda järele vastata ei saa.
- 8) Diferentseeritult hinnatakse püsiva kirjaliku kõne puudega õpilast. Kirjaliku kõne puudega õpilase hindamisel arvestatakse kõikides ainetes düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu. Ühte liiki vead loetakse üheks veaks.

Eraldi vealiigiks loetakse järgmised eksimused:

- pika täishääliku (koli taga- kooli taga);
- ülipika täishääliku (vaatas male- vaatas maale);
- pika suluta kaashääliku (lõi kana ära- lõi kanna ära);
- ülipika suluta kaashääliku (läks lina- läks linna);
- pika sulghääliku (kukked-kuked);
- ülipika sulghääliku märkimisel (koti-kotti, kõikki-kõiki).

Kokku on 7 vealiiki. Ortograafiavigu ei loeta raskema kaaluga vigadeks.

Järelevastamine ja järeltööde sooritamine

- 1) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“, „nõrk“ või „mittearvestatud“, on õpilane kohustatud osalema konsultatsioonis kahe õppenädala jooksul (kokkuleppel õpetajaga), et tegelda nõutavate teadmiste ja oskuste omandamisega.

- 2) Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik“, „nõrk“ või „mittearvestatud“, on õpilasele võimalus järele vastamiseks kahe koolinädala jooksul kokkuleppel õpetajaga.
- 3) Koolist puudumise korral peab õpilane vastava kirjaliku töö, praktilise tegevuse või suulise esitluse järele vastama kahe õppenädala jooksul. Kui õpilane puudub hindelise töö sooritamise ajal koolist/tunnist, siis tehakse e-päevikusse vastava tunni kohale märged „!“, mis tähendab ühtlasi töö järelevastamiseni hinnet „nõrk“ või „mittearvestatud“.
- 4) Kui suulist vastust, arvestuslikku/kontrolltööd, praktilist tööd sooritatakse pärast I või II trimestrihinde väljapanekut, siis kantakse vastav hinne uude õppetrimestrisse. Mitterahuldava hinde järelevastamine toimub eespool märgitud põhimõtete alusel.
- 5) Õpilane, kelle trimestrihinne on „puudulik“, „nõrk“ või on jäetud hinne välja panemata, on kohustatud osalema vastava õppeaine konsultatsioonides järgmise õppetrimestri vältel, kuni on omandatud nõutavad teadmised ja oskused. Antud tulemused kajastuvad e-päevikus.
- 6) II-IV kooliastme õpilaste järeltööde sooritamise aeg on kooskõlastatud antud õppeaasta töökorraldusega ning informatsioon on kajastatud kooli kodulehel ja stendidel.

Kokkuvõttev hindamine põhikoolis

- 1) Kokkuvõttev hinne/hinnang on õppeaine õppetrimestri ja aastahinne.
- 2) Trimestrihinne/hinnang pannakse välja õppetrimestri lõpul antud õppetrimestri jooksul saadud hinnete/hinnangute alusel. Kokkuvõttev hinne ei ole kõikide hinnete aritmeetiline keskmine, vaid selle määrab aineõpetaja, arvestades trimestri jooksul saadud suulisi või kirjalikke kontrolltööde hindeid, tunnihindeid ning õpilaste panust ja arengut õppetrimestri jooksul.
- 3) Õppeaines, mida õpitakse ühe nädalatunniga, võib õppetrimestri lõpus jätta hinne panemata ning hinnatakse kokkuvõtvalt õppeaastas üks kord.
- 4) Kokkuvõttev trimestrihinne pannakse välja kaks päeva enne õppetrimestri lõppu.
- 5) Kokkuvõttev trimestrihinne pannakse õppetrimestri lõpul välja, kui õpilasel on õppetrimestri jooksul vastatud/esitatud kõik olulised kirjalikud/praktilised tööd, et õpilane omandaks kõik nõutavad õpitulemused antud õppeaines.
- 6) Õpilasel, kes on koolist puudunud ja ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse trimestrihinde väljapanekul teadmised ja oskused vastavaks hindele „nõrk“.
- 7) Kui õppeaine trimestrihinne on jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, loetakse aastahinde väljapanekul antud õppetrimestri vältel omandatud teadmised ja oskused vastavalt hindele „nõrk“.

- 8) Aastahinne pannakse välja antud õppeaasta jooksul saadud trimestrihinnete alusel enne õppeperioodi lõppu. Õpilane, kes jäetakse täiendavale õppetööle, pannakse aastahinne välja pärast täiendava õppetöö tulemusi.
- 9) 9. klassi õpilastele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.
- 10) Aastahinnete alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmisse klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama. Õpilaste järgmisse klassi üleviimise otsus tehakse enne õppeperioodi lõppu.

Täiendav õppetöö. Klassikursuse kordamine

- 1) Õppeperioodi jooksul omandamata jäänud teadmiste ja oskuste omandamise toetamiseks võib õpilase jätta täiendavale õppetööle, mis viiakse läbi pärast õppeperioodi lõppu.
- 2) Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt trimestrihinnetest tuleks välja panna aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.
- 3) Täiendaval õppetööl täidab õpilane õpetaja juhendamisel spetsiaalseid õppeülesandeid, mis aitavad omandada nõutavaid teadmised ja oskused.
- 4) Täiendav õppetöö toimub pärast õppeperioodi lõppu, arvestades õppepäeva pikkuseks kuni viis õppetundi.
- 5) Otsuse täiendavast õppetööst teeb õppenõukogu. Lapsevanemale väljastatakse kirjalik teatis koos vastava plaaniga.
- 6) Täiendava õppetöö perioodil kontrollitakse ja hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste omandamist. Hinded kantakse elektrooniliselt e-päevikusse.
- 7) Kokkuleppel lapsevanemaga võib õpilase jätta konsultatiivsele õppetööle pärast õppeperioodi lõppu, et toetada õpilase arengut ning aidata omandada põhjalikumalt teadmisi ja oskusi. Eesmärgiks on õpilase toetamine. Antud õppetöö toimub osapoolte kokkuleppel. Konsultatiivne õppetöö ei kajastu e-päevikus. Õppetöö lõppedes annab õpetaja lapsevanemale kirjaliku/suulise tagasiside.
- 8) Õpilane jäetakse klassikursust kordama, kui rakendatud tugisüsteemid ja täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud või õpilane ei osalenud täiendaval õppetööl.
- 9) Õpilane jäetakse klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamais õppeaines pandud välja aastahinne „puudulik“ või „nõrk“.
- 10) Otsuse õpilase klassikursuse kordama jätmisest teeb õppenõukogu. Otsuse tegemisel kaastakse õpilase seaduslik esindaja.

Kokkuvõttev hindamine ja koolist väljaarvamine gümnaasiumis

- 1) Õpilase õpitulemusi kohustuslikes õppeainetes hinnatakse kokkuvõtvalt kursusehinnetega viie palli süsteemis ja ning kursusehinnete alusel kooliastmehinnetega viie palli süsteemis.
- 2) Valikkursuste hindamisel kasutatakse hinnanguid „arvestatud“ ja „mittearvestatud“, neid hinnanguid ei teisendata viie palli süsteemi.
- 3) Kui õppeperioodi keskel on õppeaines kursusehinne jäänud välja panemata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse õppeperioodi lõpul vastaval kursuse omandatud teadmised ja oskused hindega „nõrk“ või „mittearvestatud“.
- 4) Kui õpilasele on ühe õppeaasta jooksul pandud kolmes või enamis õppeaines üle poolte kursusehinnetena välja „puudulik“, „nõrk“ või „mittearvestatud“, arvatakse ta koolist välja.
- 5) Kui õpilane ei täida nominaalse õppeaja jooksul gümnaasiumi lõpetamise tingimusi ja tema õppeaega ei ole individuaalse õppekava kohaselt pikendatud, arvatakse ta koolist välja.

Tasemetööde, loovtööde ja uurimistöode korraldus

- 1) Õpitulemuste omandamise kontrollimiseks põhikoolis viiakse läbi I ja II kooliastmes riiklikke tasemetöid.
- 2) 8. klassis sooritavad õpilased läbivatest teemadest lähtuva ja õppeaineid lõimiva loovtöö ja esitavad selle avalikul esitlusel. Loovtööd hinnatakse numbriliselt viie palli süsteemis ja kantakse 8. klassi klassitunnistusele ja teema põhikooli lõputunnistusele.
- 3) 11. klassi õpilased koostavad uurimistöö või praktilise töö ja kaitsevad selle avalikul esitlusel komisjoni ees. Teema ja hinne kantakse õpinguraamatusse ja gümnaasiumi lõputunnistuse hinnetelehele.

Põhikooli lõpetamine

- 1) Põhikooli riikliku õppekava järgi õppiv 9. klassi õpilane sooritab põhikooli lõpetamiseks järgmised ühtlustatud küsimustega eksamid: eesti keel, matemaatika, õpilase valikul eksam (valikeksam) järgmiste õppeainete hulgast: inglise keel, vene keel, bioloogia, keemia, füüsika, geograafia, ajalugu, ühiskonnaõpetus.
- 2) Põhikoolilõpetaja teatab kooli juhtkonnale 1. veebruariks õppeaine, milles ta soovib sooritada valikeksami.
- 3) Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad“, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt „rahuldava“ tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ja ühe eksami omal valikul.

- 4) Põhikooli lõpetanuks võib õpilase seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele: kellel on üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne; kellel on kahes õppeaines kummaski üks „nõrk“ või „puudulik“ eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.
- 5) Hariduslike erivajadustega õpilasel on õigus sooritada põhikooli lõpueksamid seaduses sätestatud eritingimustel. (Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse” § 30 lõike 2 alusel haridus- ja teadusministri määrusega kehtestatud lõpueksamite korraldamise tingimustele ja korrale)

Käitumise ja hoolsuse hindamine

- 1) Nõuded õpilase käitumisele esitatakse Paide Gümnaasiumi kodukorras.
- 2) Käitumise hindamise aluseks on kooli kodukorra täitmine ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine koolis. Käitumise hinne sisaldab hinnangut õpilase käitumisele kogu koolis oldud aja kohta, see hõlmab käitumist ainetundides ja käitumist väljaspool ainetunde (vahetundides, võimlas, sööklas, üritustel-aktustel, raamatukogus, garderoobis, pärast tunde huviringi või trenni oodates, õppekäikudel, matkapäevadel, kooli välisterritooriumil, jne).

Hinnangu käitumise kohta ainetundides annab aineõpetaja. Kokkuvõttev hinne ei moodustu ainult aineõpetaja hinnete aritmeetilisest keskmisest. Kokkuvõtva käitumishinde kogu koolis oldud aja kohta määrab klassijuhataja, kes võtab koondhinde panemisel arvesse ka aineõpetajate hinnanguid.

- 3) Käitumise hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
  - „eeskujulik“ - õpilane järgib harjumispäraselt ja järjepidevalt kooli kodukorda ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning tema käitumine on eeskujuks kaasõpilastele igas olukorras;
  - „hea“ - õpilane järgib kooli kodukorda ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide põhimõtteid;
  - „rahuldav“ - õpilasel esineb eksimusi kooli kodukorra ning üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide vastu, õpilane vajab õpetajate ja lastevanemate tähelepanu ja suunamist;
  - „mitterahuldav“ - õpilasel esineb pidevalt distsipliini rikkumisi ning õpilane ei allu õpetajate korraldustele. Õpilasel esineb korduvaid hilinemisi ja põhjuseta puudumisi.

Õpilase käitumise võib hinnata „mitterahuldavaks“ ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

- 4) Õpilase hoolsuse hinnangu andmisel arvestatakse õpilase tööpanust: vastutustunnet, töökust, järjekindlust ning püüdlikkust õppeülesannete täitmisel. Kokkuvõtva hoolsuse hinde määrab klassijuhataja, kes võtab koondhinde panemisel arvesse ka aineõpetajate hinnanguid.
- 5) Õpilase hoolsuse hindamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:
  - „eeskujulik“ - õpilasel on õppevahendid alati kaasas, korrektsed ja puhtad. Vihikud ja tööd on vormistatud nõuetekohaselt. Käekiri on korrektne. Kodused ülesanded on ette valmistatud, töötab tunnis aktiivselt kaasa;
  - „hea“ - õpilasel on õppevahendid enamasti kaasas ja kodused ülesanded ette valmistatud. Käekiri on korrektne, töötab tunnis kaasa, esineb eksimusi vihikute ja tööde vormistamisel;
  - „rahuldav“ - õpilase töövahendid on sageli kodus, kodused ülesanded on ette valmistamata, õppetöö ajal segab kaasõpilasi ning kaostatamiseks vajab sageli suunavaid märkusi, käekiri on loetav;
  - „mitterahuldav“ - õpilasel puuduvad sageli töövahendid, kodused ülesanded on enamasti ette valmistamata. Õppetöö ajal õpilane segab pidevalt kaasõpilasi ning tunnikorra eiramise tõttu on suunatud õppealajuhataja juurde.

Gümnaasiumi lõpetamise

Gümnaasiumi lõpetamiseks tuleb õpilasel sooritada:

- 1) riigieksamid eesti keeles, matemaatikas, võõrkeeles;
- 2) koolieksam;
- 3) õpilasuurimus või praktiline töö.

Gümnaasiumi lõputunnistus antakse välja õpilasele:

- 1) kelle kohustuslike õppeainete kooliastmehinded on vähemalt rahuldavad ja valikkursused arvestatud;
- 2) kes on sooritanud vähemalt 1 punkti tulemusega õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid;
- 3) kes on sooritanud vähemalt rahuldavale tulemusele koolieksami;
- 4) kes on sooritanud gümnaasiumi jooksul õpilasuurimuse või praktilise töö.

Õpilase järgmise klassi üleviimine

- 1) Õpilase üleviimise järgmise klassi otsustab õppenõukogu.
- 2) Õpilased, keda ei ole jäetud täiendavale õppetööle, viiakse üle järgmise klassi enne õppeperioodi lõppu.
- 3) Õpilane, kes on jäetud täiendavale õppetööle, kuid keda ei jäeta klassikursust kordama, viiakse järgmise klassi üle hiljemalt 30. augustiks.

Hinde või hinnangu vaidlustamine

- 1) Õpilasel või tema seaduslikul esindajal on õigus hindeid/hinnanguid vaidlustada kümne tööpäeva jooksul pärast hinde/hinnangu teadasaamist (e-kooli kandmist), esitades kooli direktorile vastava kirjaliku vaide koos põhjenduse ja kirjaliku töö puhul koos vaidlusaluse tööga.
- 2) Kooli direktor teeb otsuse kümne tööpäeva jooksul ja teavitab sellest vaide esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmise päevast arvates.
- 3) Riigieksamite ja ühtse põhikooli lõpueksami tulemuste peale võib esitada vaide Haridus- ja Teadusministeeriumile vastavalt PGS-le §33.